

Nykytaiteen rooli hyvinvoinnin ylläpitäjänä ja rakentajana

Opinnäyte
Kirjallinen osa
Tampereen ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
27.4.2015
Jenni Karhapää

Prosessikuva

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	4
2. Taidekasvatuksen tärkeydestä	6
3. Taide kokemuksena	7
4. Elämänlaatu	8
5. Taide ja talous	9
6. Opinnäytetyöteokseni taiteen kentällä	10
7. Johtopäätökset	11
Lähteet	13

TIIVISTELMÄ

Tutkielmassani Nykytaiteen rooli hyvinvoinnin ylläpitäjänä ja rakentajana olen halunnut selvittää nykytaiteen roolia yksilötasoisien sekä yhteiskunnallisen elämänlaadun kohentajana ja tukipilarina.

Olen rajannut käsittelyalueiksi taidekasvatuksen, taidekokemuksen sekä sen kuinka taidehyödyt ja -vaikutukset näkyvät elämänlaadussa. Lisäksi selvitän talouden ja taiteen välisiä suhteita. Käsittelen aihealueita omiin havaintoihini ja kokemuksiini vertaillen. Ajatuksieni tukena ja aineistonani olen käyttänyt kirjallisuutta ja digitaalisia lähteitä, sekä Espoon modernin taiteen museon, EMMA:n keskusteluoppaan haastatteluvastauksia.

Taiteen tehtävä ei ole vain luoda ympäristöstämme visuaalisesti mielenkiintoisempaa, haastavampaa ja miellyttävämpää, vaan antaa meille myös keinoja käsitellä ja ymmärtää ilmiöitä elämässä ja nostaa esille esimerkiksi yhteiskunnallisia epäkohtia. Ongelmien tiedostaminen on osa ratkaisua ja askel kohti parempaa. Taideharrastukset ja -tapahtumat parantavat elämänlaatua haastamalla henkisesti ja vahvistamalla sosiaalisia suhteita ja kognitiivisia kykyjä ikään, tai sukupuoleen katsomatta.

Nykytaide, taidekasvatus, taidekokemus, taidenäyttely, talous, elämänlaatu, hyvinvointi, kognitiiviset kyvyt, yhteiskunta

ABSTRACT

In my bachelor's thesis The Role of Contemporary Art as a Maintainer And Builder of Well-being I have wanted to examine contemporary art's role as a builder and upholder of social welfare.

I am researching art education, art experiences and how art benefits and effects are showing in the quality of life, and figuring out the relation between economics and art. As a source material I have been using written and digital sources and an interview of the guide of Espoo Museum of Modern Art, EMMA.

The function of art is not just to create a visually interesting environment, or make it more intellectually challenging or pleasant: It is also to give us tools to handle and understand phenomenons in life and for example to bring up grievances in our society. Recognizing the problems is a part of a solution and a leap towards better life. Art avocations and events are improving the quality of life by challenging mentally and maintaining social relationships and cognitive abilities regardless of person's age or sex.

Contemporary art, art education, art experience, art exhibition, economy, quality of life, cognitive abilities, society

1. Johdanto

Taiteen tehtävä on hyvinvoinnin kentällä hyvin erilainen kuin aloilla, jotka tuottavat erityisesti hyvinvointiin suunnattuja palveluita. Edellä mainituilla tarkoitetaan esimerkiksi sairaan- tai vanhustenhoitoa, sekä terapiapalveluita tuottavia tahoja. Vaikka selvitätänkin tutkielmassani taiteen vaikutusta elämänlaatuun, ei taide kokemuksena välttämättä saa aikaan aina miellyttäviä assosiaatioita ja se voi tuottaa jopa ahdistusta, tai pahoinvointia katsojalle. Yksi taiteen rooleista on toimia herättelijänä ja tämän herättelyn myötä on mahdollista avata uusia ovia ja saada aikaan rakentavaa keskustelua, joka voi osin auttaa asioiden muuttumiseen yhteiskunnassa mielekkäämpiin suuntiin.

Uskon, että yleisesti ottaen valtaväestön keskuudessa nykytaidetta pidetään edelleen vaikeaselkoisena ja kummallisena, eikä sen vaikutusmahdollisuuksia, sekä henkistä, että taloudellista arvoa osata tunnistaa. Jopa taiteilijalle itselleen voi taiteen merkitys ajoittain hämärtyä ja oman uravalinnan kyseenalaistaminen ja epäroinnin tunteet kuuluvat arkeen, varsinkin silloin, kun ympäröivä yhteiskuntakaan ei tunnu arvostavan taiteilijuutta työnä, puhumattakaan siitä, että se edes tunnustettaisiin työksi.

Torjuva, vähättelevä vihamielisyyys taidetta kohtaan pulpahtelee tavan takaa esiin internetissä taiteen ja taiteilijoiden taloudellista tukemista käsittelevien artikkeleiden kommenttiosioissa, sekä muualla mediassa, ja politiikassa. Haastatteleman Espoon modernin taiteen museon EMMA:n opas arveli, että tällainen asenne syntyisi siitä, että taidekielteisillä henkilöillä on käsitys taiteesta elitistisenä, ja usko siitä, että ihmisryhmä, jota hän edustaa suljettaisiin ulos taidepiireistä. Kaikkien ei tietenkään tarvitse pitää taiteesta, eikä ketään voi käännäyttää väkisin, mutta jos avoin keskustelu saataisiin käyntiin puolin ja toisin, voisivat taiteen vastustajatkin huomata, että taiteen ovet ovat auki myös heille.

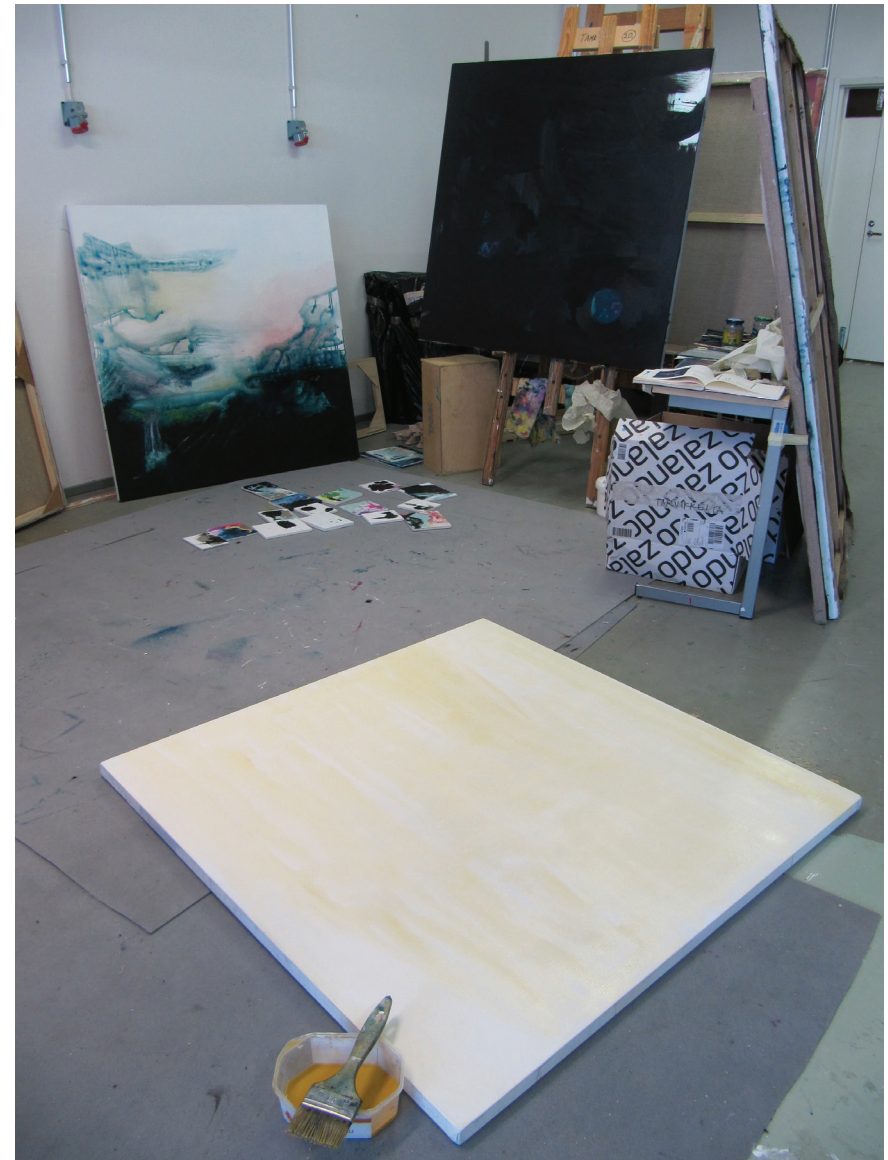
Olisi erittäin suotavaa, että nykytaiteen paikka yhteiskunnassa myönnettäisiin tärkeäksi ja taiteilijoiden työ tunnustettaisiin oikeaksi työksi. Taiteen vaikutus kansantalouteen ei ole aina rahallisesti välitön ja sen rahallista ja ei-rahallista tuottavuutta on vaikeaa vertailla keskenään. Jos taiteen rahoitusta leikataa yhä kovalla kädellä, nousee esiin kysymys, onko taide enää kaikille, kuten kuuluisi olla. Kuinka esimerkiksi taidemuseot voivat pitää ovensa auki, jos resursseja ei ole, eivätkä taiteilijat saa tuotettua sisältöä? Kuvataiteilijoiden työskentely vaatii pitkäjänteisyyttä ja rahallinen tuottavuus saavutetaan usein vuosien työskentelyn tuloksena.

Teos maalausinstallaatiosta Meditation piece

Vaikka kuvataiteella ei olisi sijaa aivan jokaisen elämässä, ei se silti tarkoita ettei taidetta tarvittaisi, tai etteikö taiteella olisi kaikille jotain annettavaa. Päinvastoin. Taiteilijan tehtäviä ovat muun muassa taiteellisen sisällön tuottaminen ympäristöön, gallerioihin ja museoihin, tapahtumien järjestäminen sekä organisoiminen, mutta mikä tärkeintä, taide ulottuu jokaiselle elämän osa-alueelle ja taiteen avulla voi kommunikoida minkä tahansa elämän osa-alueen kanssa. Välillä tuntuu, että taide on niin lähellä, ettei sitä arjessa edes huomata.

Taiteen merkityksen määrittäminen eri kannoilta tuntuu tärkeältä, sillä sen rooli koetaan usein epäselväksi, jolloin sen tukemisen perusteluillekaan ei ole selkeää pohjaa. Haluan selvittää tutkielmassani nykytaiteen roolia yhteiskunnallisen sekä yksilöllisen hyvinvoinnin ylläpitäjänä ja kasvattajana sekä tarkastella yleisön kykyä saavuttaa nykytaiteen avulla kokemuksia, jotka mahdollisesti johtavat hyvinvointiin.

Aloitin aiheen käsittelyn taidekasvatuksellisen tärkeyden tarkastelulla. Taidekasvatuksella luodaan osaltaan pohjaa taidekokemuksen käsittelylle, kuvien tulkinnalle ja ymmärtämiselle, jota käsittelen luvussa Taide kokemuksena. Taidekokemukset vaikuttavat elämänlaatuun, jonka käsittelyyn olen varannut oman lukunsa. Hyöty syntyy ajan myötä, eikä ole välitön. Tästä siirryn pohtimaan taiteen ja talouden välisiä suhteita, sillä hyvinvoinnista puhuttaessa ei voi nyky maailmassa välttää aiheelta talous. Ennen johtopäätöksiä käyn läpi opinnäytetyöteokseni lähtökohtia, tulkinnallisuutta, sekä teoksen osuutta hyvinvointiin, tai sen ylläpitämiseen.

Prosessikuva

2. Taidekasvatuksen tärkeydestä

Jos esimerkiksi kuvien tulkinta, taidehistoria, tai taiteeseen liittyvät kulttuuriset viitteet eivät ole tuttuja, voi nykytaide tuntua vaikeaselkoiselta. Sen ohittaminen outona voi tuntua helpommalta kuin siihen tutustuminen, sekä tarkastelemaan jääminen ja pohtiminen. Taide kehittää tuntemattomien logiikkojen tajua ja taiteen kautta harjaantuu tietoisuus siitä, että on olemassa monia eri logiikoita (Venkula 2003, 48). Kouluissa painotetaan klassisen taiteen merkitystä, joka toki sekin on omalta osaltaan kulttuurillisesti tärkeätä, mutta nykytaiteen rooli on usein erilainen, keskustelelevampi.

Taiteen kiistaton, myönteinen vaikutus kognitiivisten kykyjen kehittymiseen unohtuu herkästi, kun päätettävissä ovat koulutuksen sisällöt sekä ainekokonaisuudet (Hyypä 2013, 69). Taiteen ymmärtäminen auttaa tulkitsemaan muun muassa ympäröivää mediakulttuuria. Varsinkin nykyään ympäristön tulviessa informaatiota ja ärsykeitä, olisi terveellistä, että lapsia, nuoria ja aikuisiakin opetettaisiin ajattelemaan kriittisesti ja tulkitsemaan median joka puolelta suoltamia kuvia itsenäisesti. Uutiset, joita media suosii eivät ole yleensä kovin positiivisia ja saattavat ahdistaa.

Ihminen oppii käyttämään taidelukutaitoaan ympäröivään kulttuuriin, elokuvien, mainoksien ja ilmiöiden tulkitsemiseen. Taidekasvatuksen kautta saamme keinoja käsittää, käsitellä ja sietää avoimia ja monitasoisia ilmiöitä sekä ristiriitaisuuksia taiteessa, mutta myös muussa sosiaalisessa elämässä.

Prosessikuva

3. Taide kokemuksena

Kiasma on käyttänyt keskusteluoppaita helpottaakseen katsojan hämmennystä ja halua ymmärtää utojakin teoksia. Ymmärryksen lisääntyneenä museon ja taiteen merkityksellisyys on helpompi perustella itselle. Teoksien luokittelua avataan katsojalle ja lopulta heitä rohkaistaan omiin tulkintoihin. Ensikertalaisyleisölle on usein jopa itsepuhuttamisen tärkeitä, että taiteella on selkeä sanoma, tai idea. Nykytaide on perinteiseen, klassiseen taiteeseen tottuneelle yleisölle hämmentävää, sillä teoksen ei tarvitse olla edes taidokkaasti toteutettu, tai kaunis. (Baekeland, Haapala, Ketonen, Levanto, Pettersson & Rantala 1999, 55.)

Sosiologisen kulttuurintutkimuksen dosentti Maaria Linko (1998, 40) on tutkinut ja määritellyt taidenäyttelyissä vierailevia ihmisiä, sekä nuorten taiteen kokemistapoja konkreettisessa katsomistilanteessa. 159 helsinkiläistä ammattikoulu- ja lukioikäistä nuorta kirjoitti heille näytettyjen kuvien luomista assosiaatioista ja mielipiteistä. Aidoiksi koettiin teokset, jotka kuvasivat perinteistä suomalaista maisemaa ja synnyttivät mieluisia ja nautinnollisia assosiaatioita. Myös populaarikulttuuriset viitteet synnyttivät positiivisia reaktioita. Epämieluisaksi koettiin abstrakti taide, joka ei tuottanut välitöntä visuaalista nautintoa ja jota nuorten oli vaikea liittää mihinkään aiemmin koettuun.

Myös haastattelemani EMMA:n opas kertoo, että mieluisimmiksi koetaan yleensä teokset, joiden tekniikka herättää hämmästyksiä, tai ihailua, tai jotka ovat speksakkelimaisia ja kauniita. Epämielilyttävimpää tunteita nostivat esiin jo edellä mainitut abstraktit teokset, yhteiskunnallisesti kantaaottavat, tai perinteiset esteettiset näkemykset haastavat teokset, jotka saavat katsoja tokaisemaan ”lapsenikin osaisi tehdä tuollaisen”. Taide kokemuksena ei suinkaan ole aina helppo, tai positiivinen, mutta näkisin tämän juuri kasvatuksellisesta näkökulmasta hyvänä asiana. Ihmisen on hyvä oppia kokemaan ahdistusta, epämielilyttävää oloa ja hämmennystä, vierailta tuntuvia asioita, sekä koettaa ymmärtää syytä niiden taustalla. Jos kaikki tuodaan aina eteen kuin tarjottimella, ei ole mitään syytä ajatella itse ja kysyä ”miksi”. Taide eroaa ympäröivästä kuvakulttuurista siten, että se ei ainoastaan toimi informaation välineenä, vaan se myös luo ja tuottaa tietoa. Taide toimii osana yhteisöä keskustelullisesti sekä toiminnallisesti muodostaen sosiaalisen kentän, jossa merkitykset muotoutuvat vähitellen. (Bardy, Haapalainen, Isotalo & Korhonen 2007, 146.)

Keskusteluoppaiden tärkein tavoite ei kuitenkaan ole kertoa katsojille mistä nykytaiteessa on kyse, vaan laajentaa katsojan kapeaa kokemusmaailmaa erilaisista asioista. Toisaalta myönnetään, että taiteen tulee myös viitata selkeästi taiteen kentän ulkopuolelle, jotta teokset aukeaisivat myös kokemattomimmille taidenäyttelyissä kävijöille. (Baekeland 1998, 57-58.) EMMA:n opas luonnehtii katsojien tuntevan huolta ja painetta taiteen ymmärtämisestä. Kuitenkin lopulta, kun heidän kanssaan keskusteltiin teoksista, kerrottiin taiteilijan taustoista ja

lähtökohdista, sekä heitä kannustettiin avoimeen kokemiseen, he innostuivat myös vaikeammista teoksista. Oivaltamisen ilo ylitti ärsyttävyyden tunteen.

Maaria Linko toteaa, etteivät näyttelyissä vierailijat välttämättä olleet erityisen paljon kouluja käyneitä, tai lapsesta asti taidetta harrastaneita. Yhteistä heille kuitenkin oli vahva emotionaalinen uppoutuminen taiteeseen ja sille, että he antoivat itselleen luvan kokea vahvoja elämyksiä. (1998, 64.) On siis joko heittäytyttävä taiteen tuottamiin tunteisiin, tai opeteltava tulkitsemaan asioita, jotka eivät ensi näkemältä esitä mitään, sekä opittava yhdistämään teoksien nimiä ja sisältöjä ympäröivään kulttuuriin ja viitteisiin saadakseen taiteesta irti mahdollisimman paljon. Taide vaatii katsojaltaan hieman töitä, mutta toivottavasti antaa sitäkin enemmän oivaltamisen iloa. Tuttuuden kaavaa on rikottava, jolloin suvaitsevaisuuden ja ymmärtämyksen ilmapiirin on mahdollista kasvaa.

Teos maalausinstallaatiosta Meditation piece

4. Elämänlaatu

On aktiivisia taiteenharrastajia, jotka ovat kasvaneet jo pienestä asti taidemyönteisessä ympäristössä, tai niitä jotka ovat löytäneet taiteen hyvinvointia rakentavan ja elämänlaatua tukevan puolen vasta aikuisella iällä. Yhtä kaikki, kulttuurin ja taiteen terveysvaikutuksia tutkinut neurologi ja tietokirjailija Markku T. Hyypä suhtautuu kirjassaan Kulttuuri pidentää ikää kriittisesti taiteen välittömään kykyyn tuottaa suotuisia terveysvaikutuksia elämyksien kautta.

Hyypän mukaan taiteen terveydelliset edut liittyvät pääasiallisesti taiteen mukanaan tuomaan sosiaaliseen kanssakäymiseen taidetapahtumissa ja -näyttelyissä sekä taiteellisia kykyjä ylläpitävissä harrastuksissa. Myös Maaria Linko (1998, 63) nostaa esille yhteisöllisyyden korostuneen roolin taidenäyttelyissä käymisessä. Hän vertaa näyttelyissä käymistä urheilu-, musiikki- ja muihin vastaaviin joukkotapahtumiin, jotka synnyttävät yhteisöllisyyttä. Hyypä huomauttaa olevansa tieteilijä ja tutkija, ja luottaa vain hyvin kontrolloituihin tutkimustuloksiin. "Aiheuttamistaan elämyksistä riippumatta kulttuurin ja taiteen harrastaminen johtaa pidempään elämään [...] Kun kaikki alan tieteellisesti hyväksytyt tutkimukset laitetaan yhteen ja lasketaan niiden tuloksista keskiarvo, eli meta-analyysi, todetaan eloonjäämisen mahdollisuuden keskimäärin kaksinkertaistuvan." (Hyypä, 123 -124.) Tämä tarkoittaa siis esimerkiksi lähes yhtä pitkää aikaa, kuin tupakoimattomuus tuo elinvuosiin.

Kulttuurin harrastamisen ja tapahtumiin osallistumisen vaikutuksen osuutta kognitiivisten kykyjen säilymiseen ja dementoitumisen hidastumiseen on tutkittu intensiivisesti kymmenen vuoden ajan ja tutkimukset osoittavatkin kognitiivisen kyvykkyyden sekä kulttuuriharrastusten yhteyden, mutta edes tutkimusten tulokset eivät kerro kulttuuria harrastaneiden vanhusten muistin heikkenemisen syitä, joten syy-seuraussuhde jää loppujen lopuksi avoimeksi (Bardy 2007, 157). On kuitenkin itsestäänselvää, että ajattelun harjoittaminen ja asioiden tutkiminen pitää mielen virkeänä.

EMMA:n oppaan tehtäviä toimittava haastateltavani esitti kommentin: "Taide on tärkeä kommunikaation väline ja sellaisena sen tulisi olla vapaa hyvinvointipalvelun tehtävästä, joka on täysin erillinen toimenkuva." Taiteilijat voivat toki toimia hyvinvointialojen kanssa yhteistyössä, mutta tällaiset viitekehukset vaikuttavat sisältöön ja muotoon. Yhteiskunnallisesti kommunikoiva, taiteellisista lähtökohdista syntyvä taide on erilaisen henkisen hyvinvoinnin ja sisällön synnyttäjä, kuin taide, joka on tehty hyvinvointipalvelujen lähtökohdista. Taideterapiat ja työpajat ovat omia alojansa, joille on myös omat paikkansa.

Teos maalausinstallaatiosta Meditation piece

5. Taide ja talous

Tänä taloudellisen hyödyn ja kasvun tavoittelun aikakaudella asetetaan taiteelle ja kulttuurille samanlaisia tavoitteita kuin markkinoille (Saresma 2002, 180). Kuvataiteilija ja tutkija Merja Puustinen totesi Ylen Kulttuurin välilyksymyksen suorassa lähetyksessä, että taide on välineellistetty verenpaineen laskemiseen ja innovaatiopolitiikkaan (Tulusto 2015). Tuntuu, että taiteen odotetaan kantavan kortensa tehokkaasti kehoon talouskasvun elvyttämistalkoisiin. Taiteen ja talouden välinen suhde on kuitenkin hyvin monisyinen.

Yliaktuaari Aku Alanen (2015) luonnehtii, että vaikka kulttuuria, muotoilusta musiikkiin, voi käsitellä taloudessa kuin mitä tahansa muuta ilmiötä, on taiteen ja talouden suhde hankalampi sekä teoreettisesti että empiirisesti. Ei ole olemassa mittareita, joilla voisi vertailla taiteen rahallista ja ei-rahallista panosta. Hänen mukaansa taiteella pitäisi olla suhteellinen itsenäisyys taloudesta. Suhteellinen siksi, koska “taidekaan ei voi toimia tyhjiössä”, kuten Alanen esittää. Osalle taiteesta ei ehkä edes synny markkinoita, tai vaihtoarvoa.

Yhteiskunta, jossa taiteen tekemisen vapautta koetetaan rajoittaa taloudellisen hyödyn saavuttamisen verukkeella on ajassa taaksepäin menevä, ei innovatiivinen. Taiteilijoiden painostaminen tällä tavoin syö luovuutta ja ajaa taiteen viihteellistymisen tielle. Taide voi synnyttää hyvinvointia ja taiteilijat voivat jopa osallistua hyvinvointipalvelujen kentällä toimimiseen, mutta hyvinvointipalveluita tuottavaksi elimeksi sitä ei voida taloudellisen hyödyn toivossa rajoittaa.

Jos haluamme viedä yhteiskuntaa eteenpäin ja saada taiteen ja siitä saatavat hyödyt kukoistamaan, on sille suotava toimivat lähtökohdat eikä supistaa määrärahoja ikuisuuksiin asti. Taiteeseen sijoittaminen tuottaa. Tämä on todettu esimerkiksi Iso-Britanniassa, jossa vuonna 2013 tehty tutkimus osoitti, että valtion kannatti säästää taidesektorille sijoitettavat rahat leikkauksilta. Sen seurauksena taide tuotti enemmän kuin siihen sijoitettiin. (Thetford 2015.)

Taide-lehden päätoimittaja Pessi Rautio (2015/2, 3) nostaa esille seikan, että uutta parhaiten luoneet, ja sitä kautta menestyneimmät ja demokraattisimmat yhteiskunnat ovat olleet niitä, joissa tieteen ja taiteen tuntemus on ollut uskonnollista päällystää laajemmin jakautunutta, esimerkkinä klassinen Kreikka. Vastapainona tälle ovat yhteiskunnat, jotka tuhoavat strategisesti sivistyksen materiaalisia aikaansaannoksia. “Tätä hurjempaa olisi vain se, että joku sivistysvaltiona itseään pitävä yhteiskunta hävittäisi keskuudessaan olevia sivistyksen jälkiä näkymättömiin, ikään kuin välinpitämättömyyttään, kun nyt ei ole varaa, kun nyt on muuta tärkeämpää.” (Rautio 2015/2, 3.)

Prosessikuva

6. Opinnäytetyöteokseni taiteen kentällä

Järjen raunioilla: Naapuri myrkyttää koirani

Halusin alunperin akryyli- ja öljyvärimaalaussarjallani “Järjen raunioilla” kommentoida yhteiskunnassa vallitsevia epäkohtia, asioita, jotka tuntuivat ahdistavilta. Tarkoitukseni oli käyttää maalauksiani ikään kuin kommentteina, kuvataiteilijan mielipiteen ilmaisuna. Tämä olisi minun kanavan, mielipidekirjoitukseni, keinoni kommunikoida yleisön kanssa. Lopulta päädyin visualisoimaan tunteeni, joita ahdistavat asiat herättivät sen sijaan, että olisin maalannut esimerkiksi jotain poliittisesti alleviivaavaa. Maalaukseni eivät ole suoranaisia kommentteja poliittisiin jännitteisiin.

Teokseni sisällöllinen painoarvo on lopulta mielenterveydessä, tai siinä, kun se on hajoamisillaan. Yksi osa maalaussarjaani on Meditation piece -niminen, pienistä maalauksista koostuva pilvimuodostelma, jossa halusin tuoda esille meditaation tärkeyden mielenterveyden ylläpitämisessä lääkkeiden sijasta. Teokseni lähtökohdat ovat hyvin henkilökohtaiset, joten sen liittäminen johonkin taiteen kentän edustajaan, tai tyyliisuuntaan jälkeinpäin olisi päälleliimattua. Olen ihaillut japanilaissyntyisen, amerikkalaisen taiteilija Yoko Onon minimalistista käsitetäidettä, jossa hänen kirjoittamansa kehotukset saavat katsojan luomaan teoksen omassa mielessään. Onon taide on ollut kuitenkin vain inspiraationa, ei niinkään visuaalisena esikuvana, mikä on jännittävää, sillä hänen teoksensakin toimivat pitkälti ajatuksellisella tasolla.

Teoksissani (esimerkiksi yksi opinnäyteytömaalauksistani, Bridge Over Troubled Wa...) olen sekoittanut arkipäivän dramatiikka ja neuroottisuutta muun muassa populaarikulttuurisiin viitteisiin. Maalaukseni ovat tulkinnanvaraisia, jolloin tuntemattaan minun, tai maalauksieni taustaa luo katsoja tarinan hyvin pitkälti itse. Kuten abstraktin maalaustaiteen, myös esittävän diskursiivinen ja figuratiivinen raja on teoksen ja katsojen välissä ja senkään kertomukset eivät avaudu katsojalle, joka ei tunne lähtökohtia teoksen takana (Ketonen, 1998, 57).

Tulkintoja herättäviä elementtejä teoksissani ovat myös maalausjälki ja värimaailman kontrastisuus, joilla olen halunnut esiintuoda voimaa ja heitteleviä olotiloja. Kuvan diskursiivisuus ei liity ainoastaan sen kyvystä viitata kirjoitettuihin teksteihin, vaan koko maalauksen pinta, tyyli, muoto ja ilmaisuväline ovat katsojan tulkintaa ohjaavia tekijöitä (Ketonen 1998, 58).

Leikkimielisesti kuvaillen voisin sanoa teoksieni olevan surrealistis-impressionistisia, emotionaalisia pannukakkuja koristeltuina makealla kyynisyydellä, ahdistuksella ja pilkahduksella toivoa.

7. Johtopäätökset

Olisi toki hienoa, jos taiteella olisi selkeä, yhteiskunnallinen hyötyarvo, kuten esimerkiksi lääkäreillä, siivoojilla, bussikuskeilla, tai opettajilla on. Kulttuuriharrastukset ja taideaktiviteetit todella lisäävät hyvinvointia ja pidentävät ikää aktiivomalla ihmisiä ja viemällä heidät liikkeelle, pitävät virkeinä sekä luovat ja ylläpitävät sosiaalisia verkostoja sukupuoleen, tai ikään katsomatta. Se, tuottaako taide suoranaisesti elämyksenä terveyshyödyllisiä vaikutuksia jäänee toistaiseksi selvittämättä ja sivuseikaksi.

Taide ja sen luomisen vapaus ovat yhteiskunnan edistyksellisyyden ja hyvinvoinnin mittareita. Taidetta ei pidä valjastaa taloudellisen tuottavuuden nimissä hyvinvointipalveluiden yhdeksi haaraksi, tai talouskasvun keppihevoseksi. Taiteella on voima ja kyky ylläpitää taloudellista hyvinvointia, tai jopa kasvattaa taloutta, kuten nykyään mantramaisesti hoetaan ja vaaditaan.

Kuvataiteen avulla voimme nostaa esiin yhteiskunnallisia epäkohtia, auttaa suhtautumaan asioihin avarakatseisemmin ja ymmärtää maailman tapahtumia sekä saada otteen elämästä. On tärkeätä, että ihminen oppii jäsentämään näkemäänsä ja kokemaansa ja tulkitsemaan sitä kriittisesti. Taiteen lonkerot ulottuvat kaikkiin maailman ja yhteiskunnan tasoihin ja sen tehtävänä on kommunikoida, kommentoida ja tuoda esille tapahtumia näiltä osa-alueilta, herättää ajatuksia, itkettää, naurattaa ja ravistella. Taiteella saa vaikuttaa, tai olla vaikuttamatta.

Ajatellessani taidetta yhteiskunnan omanlaisenaan, kummallisena lapsena, joka tekee asiat vähän vinksallaan, kuten itse haluaa, tuottaa se minulle suunnattoman hyvän mielen.

Teos maalausinstallaatiosta Meditation piece

Opinnäytetyöteokseni installoituina taidekeskus Mältinrannassa

Kaikki tutkielmassa käytetty kuvamateriaali on opinnäytetyöteoksestani Järjen raunioilla (2015). Copyright Jenni Karhapää

Painetut lähteet:

Baekeland F., Haapala A., Ketonen H., Levanto Y., Pettersson S. & Rantala K. 1999: Museologia 1, Nykytaiteen keräämisestä. Valtion taidemuseo. Helsinki

Bardy M., Haapalainen R., Isotalo M. & Korhonen P. (toim.) 2007: Taide keskellä elämää. Nykytaiteen museo Kiasma. Helsinki

Hyyppä M. 2013. Kulttuuri pidentää ikää. Kustannus Oy Duodecim, Helsinki

Ketonen, H. (toim.) 1998: Nykytaiteen tulkintaa. Valtion taidemuseo. Helsinki.

Linko M. 1998: Aitojen elämysten kaipuu - Yleisön kuvataiteelle, kirjallisuudelle ja museoille antamat merkitykset. Nykykulttuurin tutkimusyksikkö. Jyväskylä

Rautio, P. 2015: Sivistysvaltio ja menestyvän taiteen tuki, 2015: Taide 2015/2, s. 3

Saresma T. 2002: Häivähdys kauneutta, Taide suomalaisten arjessa. Kansanvalistusseura, Helsinki.

Venkula, J. 2003: Taiteen välttämättömyydestä. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä

Digitaaliset lähteet:

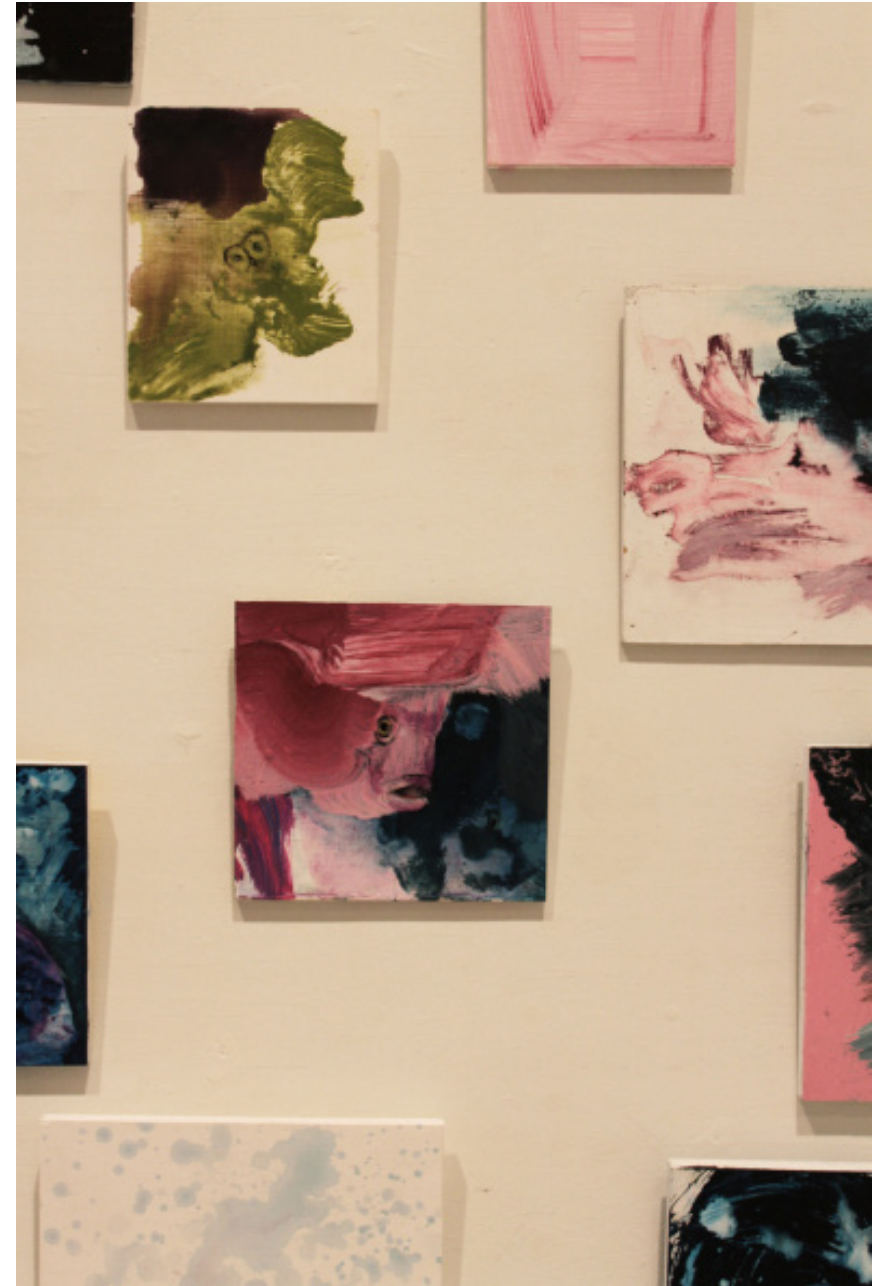
Alanen, A. 2010: Mikä on taiteen markkina-arvo kansantaloudessa? Ja käykö sellaisen laskeminen? (julkaistu myös Tilastokeskuksen Tieto & trendit-lehdessä 7/2010). Viitattu 25.4. 2015. http://www.stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-11-10_006.html?s=0

Thetford, K. 2013: Does Art Help the Economy? Viitattu 25.4. 2015. <http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/07/does-art-help-economy/277842/>

Tulusto, A. 2015: Taide nousee rahan alta ja keskustelu jatkuu! Viitattu 25.4.2015. <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/04/17/taide-nousee-raham-alta-ja-keskustelu-jatkuu>

Haastatteluaineisto:

Espoon modernin taiteen museo, EMMA. Keskusteluopas (anonyymi)

Yksityiskohta maalausinstallaatiosta Meditation piece